

Colleges van Ben W van de gemeenten in Hart van Brabant
Dagelijks Bestuur van waterschap de Dommel en Waterschap Brabantse Delta

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 680 76 80
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Bereikbaarheid
openbaar vervoer en fiets:
www.brabant.nl/route

Onderwerp

Bestuurlijke opvatting over de concept-REKS Regio Hart van Brabant

Geacht college, geacht bestuur,

Onlangs ontvingen wij de concept-Regionale Energie en Klimaatstrategie (concept-REKS) van de Regio Hart van Brabant. Middels deze brief geven wij onze bestuurlijke opvatting over deze concept-REKS. Uw concept-REKS bevindt zich binnen de door Provinciale Staten vastgestelde kaders zoals de Omgevingsvisie en de Verordening Ruimte. Desalniettemin hadden wij graag de inbreng van Provinciale Staten op onze concept-reactie verwerkt in deze definitieve reactie. Door omstandigheden lukte het Provinciale Staten echter niet om onze concept-reactie tijdig te bespreken.

Onderstaand gaan wij in op zowel het bereikte resultaat als het gevoerde proces. Tevens geven wij een doorkijk naar een aantal punten voor de uitwerking en uitvoering van de concept-REKS, waarover wij graag nadere afspraken met u willen maken.

Het bereikte resultaat en het gevoerde proces

Allereerst complimenteren wij u met zowel het bereikte resultaat als het gevoerde proces dat in uw regio in een intensief traject tot stand is gekomen. Ook uw keuze om klimaatadaptatie als integraal onderdeel op te nemen van een toch al niet geringe opgave verdient een compliment. Ondanks de beperkende maatregelen in verband met corona is de planning van de regio er nog steeds op gericht om de vastgestelde concept-REKS omstreeks 1 juni in te leveren. Wij achten dit van wezenlijk belang gezien het vele werk dat nog volgt in het proces naar vaststelling en uitvoering. De combinatie van zorgvuldigheid en tempo in de regio Hart van Brabant zien wij als een mooie prestatie.

Uw ambitie van 1 TWh voor wat betreft decentrale elektriciteitsopwekking is proportioneel aan de aard en omvang van uw regio, ten opzichte van de landelijke doelstelling van 35 TWh. Tegelijkertijd willen wij opmerken dat voor de Brabantse doelstellingen (Deze omvatten overigens alle vormen van

Datum

12 mei 2020

Ons kenmerk

C2254875/4681468

Uw kenmerk

-

Contactpersoon

R.M.J. (René) Peusens

Telefoon

(06) 18 30 34 70

Email

rpeusens@brabant.nl

Bijlage(n)

1

duurzame opwek, bijvoorbeeld 'kleinschalig zon op dak', waterkracht en biomassa) meer nodig is. Alleen al om deze reden is enige overprogrammering wenselijk. Daarnaast heeft het Energieakkoord uit 2013 geleerd dat er altijd projecten zijn die niet door gaan of stevig vertragen en ook dat kan een reden zijn om enige overprogrammering op te nemen. Verder vinden wij het van belang om gezamenlijk in de regio initiatieven te ontwikkelen om kleinschalig zon op dak te stimuleren. Dit draagt niet alleen bij aan de provinciale doelstelling, maar het zorgt ook voor draagvlak onder inwoners als zij zien dat daken optimaal benut worden. Tevens zien wij dat u voortvarend aan de slag bent gegaan met het inventariseren van warmtebronnen en de feitelijke gebruiksmogelijkheden hiervan en heeft u tot op heden voldoende oog voor de mogelijkheden voor energiebesparing. Het vergt overigens nog een stevige gezamenlijke inzet om deze ook daadwerkelijk te realiseren. Daarom juichen wij het toe en willen wij het belang onderstrepen van het intensieve energiebesparingsprogramma dat u gezamenlijk gaat starten en de eerste stappen die u hierin al heeft gezet.

Datum

12 mei 2020

Ons kenmerk

C2254875/4681468

Het gevoerde proces in de afgelopen jaren heeft geleid tot een breed gedragen concept-REKS in uw regio. U bent er daadwerkelijk in geslaagd om een afweging op regionaal niveau te maken en gezamenlijk te handelen als één gemeente en dat verdient een groot compliment. We vertrouwen erop, gezien uw houding en inzet, dat u de ingezette constructieve werkwijze de komende maanden in interactie met de gemeenteraden zult voortzetten.

Voor wat betreft het maatschappelijk draagvlak: wij zien dat u het maatschappelijk middenveld uitgebreid en op velerlei wijzen heeft betrokken bij de totstandkoming van de concept-REKS. Niet uitputtend: Mandemakers Groep, DOKVAST, VNO-NCW, ZLTO, Efteling, Avans Hogeschool, BMF, Rabobank en ETZ Elisabeth, woningcorporaties, energiecoöperaties, Natuurmonumenten, ROC Tilburg, Enexis, Buurkacht, Closer2Talent, Technische Unie en Raab Karcher. Wij constateren dat u er veel aan is gelegen om tot een zo breed mogelijke aanpak te komen en dat u daar tot op heden goed in bent geslaagd. In dit stadium betreft de REKS nog slechts een concept. Juist dit concept biedt een goed handvat om de Brabanders zorgvuldig, vroegtijdig en goed geïnformeerd te betrekken bij de energietransitie in de regio. Wij zien er dan ook naar uit om gezamenlijk in de stuurgroep REKS Hart van Brabant het dialooginstrument van internetconsultatie in te zetten. De resultaten van deze consultatie nemen we in de stuurgroep REKS mee in de fase naar de definitieve REKS en gemeenteraden kunnen deze vervolgens betrekken bij hun besluitvorming over de definitieve REKS.

Uitwerking en uitvoering van de concept-REKS

Voor de verdere uitwerking en uitvoering van de REKS achten wij de volgende punten van belang:

Datum

12 mei 2020

Ons kenmerk

C2254875/4681468

Klimaatadaptatie

Een belangrijke uitdaging de komende decennia is een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van Brabant, zodat de effecten van extreem weer in ieder geval op een acceptabel niveau liggen en zo mogelijk ook de kansen hiervan worden benut. 'Brabant Klimaatproof' is daarom een van de hoofdpunten in de provinciale omgevingsvisie 'De kwaliteit van Brabant - Visie op de Brabantse leefomgeving'. Wij waarderen het zoals gezegd dan ook zeer dat u de energietransitie (klimaatmitigatie) in samenhang met klimaatadaptatie beschouwt. Uw concept-REKS vormt voor alle partijen in uw regio een waardevolle basis om klimaatadaptatie in samenhang met de energietransitie verder uit te werken. Dit geldt met name voor het derde scenario uit de REKS 'Gebiedsopgaves Centraal', waarbij kansen geboden worden voor versterking van een klimaatadaptief landschap rondom woonkernen en in de beekdalen.

Locatie- en inrichtingskeuzes voor duurzame energie en de ondersteunende infrastructuur hebben effect op of kunnen samengaan met klimaatadaptieve maatregelen. Het provinciaal beleid is gericht op het herstellen van een robuust bodem- en watersysteem waaruit randvoorwaarden volgen voor nieuwe ruimte en/of gebruiksvragen. Wij verzoeken u dan ook om in de verdere uitwerking uw afwegingen goed te onderbouwen, opdat wij onze krachten zo goed mogelijk kunnen bundelen. De feitelijke klimaatadaptieve maatregelen worden opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie Zuid-Nederland dat we als samenwerkende overheden in Brabant en Limburg in 2020 opstellen.

Ruimtegebruik

U heeft op basis van een aantal heldere principes op het gebied van ruimtelijke kwaliteit logische keuzes gemaakt. Het concept-REKS biedt dan ook voldoende aanknopingspunten om, naast het beschermen van waarden, belangrijke ambities te realiseren op het gebied van bodem, (grond)water, cultuurhistorie, natuur en planologie & ruimtelijke ordening. Het concept-REKS is nog tamelijk abstract. Graag willen wij in nauwe samenwerking met de regio verder vorm en inhoud geven aan de verdere concretisering van initiatieven waarbij voor ons de nieuwe manier van samenwerken uit de Brabantse omgevingsvisie met diep-, rond- en breed kijken leidraad is. In dit kader verzoeken wij u ook om na te gaan in hoeverre een plan-m.e.r. voor (onderdelen van) de REKS wenselijk of noodzakelijk zijn.

Systeemefficiency

Enexis is de aangewezen partij om de effecten van initiatieven op het elektriciteitsnetwerk te duiden. Wel wijzen wij op het belang van zowel een effectieve verhouding tussen zonne- en windenergie als van zoekgebieden in de nabijheid van de energiehooftinfrastructuur. In diverse HUBS kiest u reeds voor het combineren van zon en wind. Het belang hiervan willen wij ondersteunen. Grofweg kan gesteld worden dat als een aansluitpunt voor duurzame energie maximaal 10 MW aan windenergie kan verwerken, er nog ongeveer 8 MW aan zonne-energie toegevoegd kan worden. Dit komt doordat zon en wind zelden gelijktijdig pieken. Door goede combinaties van zon en wind te maken, worden de kosten van de energietransitie aanzienlijk beperkt. Voor de verdere uitwerking richting RES 1.0 bevelen wij u aan om ook voor de HUBS waar nu enkel sprake is van windenergie de toevoeging van zonne-energie af te wegen. Daarnaast achten wij het wenselijk dat u onderling afspraken maakt over de volgorde waarin zonne-energie in het buitengebied wordt gerealiseerd, waarbij de feitelijke geschiktheid van de locaties en het slim en efficiënt benutten van het netwerk en niet de gemeentegrenzen leidend zijn.

Datum

12 mei 2020

Ons kenmerk

C2254875/4681468

Ruimtelijke procedures

Wij vinden het van belang om de verdere uitwerking van de RE(K)S'en zo dicht mogelijk bij de inwoners te beleggen en staan dan ook positief tegenover overdracht van onze bevoegdheden voor windparken. De wet biedt hier ruimte voor mits een gemeente het planproces net zo snel of sneller kan doorlopen als de provincie. Hoe groter het draagvlak voor de REKS in de raden, des te gemakkelijker het dus voor ons wordt om onze bevoegdheden over te dragen, dit onder borging van de sociale randvoorwaarden ('sociale inclusiviteit'). Wij zijn overigens graag bereid om onze kennis en ervaring ter beschikking te stellen, zowel op planologisch gebied als bij de uitwerking van de sociale randvoorwaarden.

Sociale participatie

Sociale participatie is één van de belangrijkste onderdelen van de energietransitie en wij zien dat u hier op hoofdlijnen al een goede invulling aan heeft gegeven. Bij de verdere uitwerking hiervan kunt u een beroep doen op onze ondersteuning. Een voorbeeld hiervan betreft onze werkwijze met de vier gemeenten langs de A16. Meer informatie treft u aan op www.energieA16.nl.

SER-advies inzake 'RES en arbeidsmarkt'

De SER heeft in juni 2019 geadviseerd om de uitdagingen van de energietransitie op het gebied van proactief arbeidsmarktbeleid ook deels in te bedden in de RES'en. Wij beschouwen dit als een oproep tot het benutten van kansen voor de toekomstige werkgelegenheid in onze provincie. De stijging in

de vraag naar arbeid vanwege de ontwikkelingen m.b.t. de energietransitie (toename van investeringen) slaat in belangrijke mate neer in Noord-Brabant. Door de demografische ontwikkelingen (ca. 15% teruggang van het aantal MBO-studenten in Brabant over een periode van 5 jaar) is een integraal, breed gedragen en proactief arbeidsmarkt- en scholingsbeleid nodig om de energietransitie mogelijk te maken en de werkgelegenheidskansen hiervan te verzilveren. Wij bevelen u aan om hier, in samenspraak met onder meer de arbeidsmarktregio en de onderwijs- en kennisinstellingen, bij de totstandkoming van de REKS 1.0 nadere invulling aan te geven.

Datum

12 mei 2020

Ons kenmerk

C2254875/4681468

Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL)

Wij geven u in overweging om bij de doorontwikkeling van de REKS ook rekening te houden met de uitrol van publieke laadinfrastructuur voor personenvervoer. Deze is omschreven in de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) en zal worden doorvertaald in een regionale aanpak. Het opnemen van deze aanpak in de besluitvormingsstructuur van de REKS zorgt voor een goede afstemming van duurzame lokale energieopwekking met een planmatige uitrol van de laadinfrastructuur. Daarnaast kan dit op termijn ook kostenbesparingen en synergievoordelen opleveren.

Aanpak werklocaties

Vanuit onze aanpak werklocaties willen wij samen met u het initiatief nemen om de komende drie jaar drie bedrijventerreinen verduurzamen, temeer daar wij zien dat partijen nog vaak zoekende zijn en de prioriteit van bedrijven om diverse redenen vaak elders ligt. We faciliteren en helpen bij gebiedsgerichte duurzaamheidsvraagstukken, die een belangrijke bijdrage leveren aan de (duurzaamheids)versnelling en versterking van de toekomstbestendigheid van de Brabantse economie. We zetten hierbij in op het toekomstbestendig maken en het versnellen van de verduurzaming van bestaande ('grote oogst') bedrijventerreinen. Dit zijn bedrijventerreinen, waar binnen de beschikbare (milieu)ruimte de grootste potentie voor meerdere grootschalige maatregelen voor duurzame energieopwekking, opslag, verduurzaming en/of circulaire economie aanwezig zijn. Wij hebben in uw regio reeds green deals gesloten met betrokken gemeenten en stakeholders voor Vossenbergh, Kraaiven en Haven. Uit een eerste inventarisatie komen ook terreinen als Katsbogten en Loven naar voren. Voor deze terreinen lijkt de energietransitie een economische kans te zijn om zich te ontwikkelen als (regionale) 'energiehub'

Toepassingsmogelijkheden voor innovaties

Bij de verdere doorontwikkeling van de REKS vragen wij u op zoek te gaan naar toepassingsmogelijkheden voor (Brabantse) innovaties die de

energietransitie mede kunnen vormgeven. Zoals bijvoorbeeld de beloftevolle innovaties op het gebied van dunne film PV - te benutten op geluidschermen en in bouwcomponenten (BIPV) - en innovaties op het gebied van opslag en conversie, ontwikkeld in de samenwerking tussen kennispartners, innovatief (MKB)bedrijfsleven en overheden. Het pad van deze innovaties loopt immers niet vanzelf door van ontwikkeling naar uitrol. Dit is enerzijds een kwestie van het inpassen van de innovatie in een systeem (van energie, mobiliteit, bouw etc.) en anderzijds een kwestie van het realiseren van een productieschaal die industrialisatie rechtvaardigt. Denk hiervoor onder meer aan gezamenlijk aanbesteden of inkopen. Graag werken wij dit uit samen met u en andere partners zoals Rijkswaterstaat en woningbouwcorporaties.

Datum

12 mei 2020

Ons kenmerk

C2254875/4681468

Randvoorwaarden richting het Rijk

Bij de totstandkoming van de concept-RES'en hebben wij gezamenlijk met u geconstateerd dat er op landelijk niveau een aantal belemmeringen (kunnen) zijn om de ambities in de REKS daadwerkelijk te realiseren. Wij denken hierbij bijvoorbeeld aan laagvliegroutes en militaire radar in relatie tot windmolens of aan onduidelijkheid omtrent de bekostiging van warmtenetten. Mede op grond hiervan is een lijst met randvoorwaarden opgesteld die als bijlage bij deze brief is toegevoegd. In de concept-REKS heeft u al enkele onderdelen opgenomen onder de titel 'vragen aan het rijk'. Wij geven u in overweging deze echt randvoorwaardelijk op te nemen en verder aan te vullen in de definitieve REKS, met name het aspect laagvliegroutes en militaire radar in relatie tot windmolens.

Regionale uitvoeringsorganisatie

Gezamenlijk staan we voor een uitdagende opgave die alleen door intensief samenwerken tot een goed einde kan worden gebracht. Alleen al de ruimtelijke inpassing van de initiatieven op het gebied van 'zon en wind' (opstellen van een omgevingsvisie, -programma, -plan en -vergunningen) vergt een langdurige inzet van gespecialiseerde medewerkers en voldoende financiële middelen. Naast dat wij u ook op het gebied van de ruimtelijke procedures waar mogelijk graag willen ondersteunen vergt de verdere uitwerking en uitvoering van de REKS als geheel een adequate regionale uitvoeringsorganisatie met voldoende menskracht en middelen. Wij vertrouwen erop dat deze tijdig door u zal worden ingericht.

Tot slot: De totstandkoming van de REKS 1.0 en verder is een groeiproces waarbij we de concept-REKS zien als een tussenproduct waarin niet alle ambities, laat staan de wegen naar het bereiken hiervan, zijn uitgekristalliseerd. Wij hebben echter ruimschoots het vertrouwen dat de partijen in de regio de

komende periode tot een nadere invulling zullen komen. Breed en bestendig draagvlak in de diverse gemeenteraden maakt het voor ons mogelijk om in die gemeenten alle mogelijke provinciale ondersteuning te bieden voor de energietransitie. Wij zullen deze brief in afschrift aanbieden aan het NP RES, inclusief de bovengenoemde lijst met randvoorwaarden. Net zoals in de afgelopen jaren zijn wij graag bereid om hierbij op basis van ons Uitvoeringsprogramma Energie 'Energie verbindt' constructief met u te blijven samenwerken.

Datum

12 mei 2020

Ons kenmerk

C2254875/4681468

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Bijlage: Lijst met randvoorwaarden om de ambities in de RE(K)S gestand te kunnen doen